

MEMORIA DO DEPARTAMENTO DE
LINGUA e LITERATURA CASTELÁ
CURSO 2020/2021

Xefa do departamento: Eva María Couce Coba (Lingua Castelá e Literatura de 4ºA e B de ESO e Ámbito Sociolingüístico de 3ºC de PMAR)

Cintia Louro Búa (Lingua Castelá e Literatura de 1º A e B de ESO e Latín de 4º de ESO)

Esther García de Lucas (Lingua Castelá e Literatura de 2ºA, B e C e de 3ºA e B de ESO)

1.- Porcentaxe de cumprimento da programación e dos obxectivos e razón da programación non impartida:

Comenzaremos esta memoria expoñendo que neste curso as porcentaxes finais de cumprimento da programación foron as seguintes:

1º ESO: 80 %

2º ESO: 95 %

3º ESO: 85%

3º ESO C (PMAR): 50 %

4º ESO: 50%

LATÍN: 90%

Non conseguimos acadar o 100 % no cumprimento da programación en todos os cursos despois dos cambios introducidos na programación que fixemos ao longo do ano. Isto foi debido como sempre e basicamente a retrasos que produciu o traballo do apartado de ortografía e expresión da materia en 1º e 2º de ESO e a impartición no segundo ciclo da parte de Sintaxe xa que costa moito traballo que entendan todos os alumnos sobre todo en 4º de ESO. Tamén en 3º e 4º levou moito tempo explicar os distintos movementos literarios cos seus correspondentes textos. Era a primeira vez que os alumnos se enfrentaban a exercicios de preguntas que preparaban para un comentario de texto literario. En 3º de ESO C de PMAR impartíuse pouca materia polos problemas de aprendizaxe dos alumnos e a necesidade de dar os contidos con lentitude para que os consoliden. Neste curso había que repetir contidos frecuentemente ou dalos desde diferentes perspectivas.

Ademáis houbo moitos días que se perderon por mor dalgunhas actividades extraescolares (excursións e conmemoracións de festividades). Tamén pode sinalarse que decidíramos noutros anos no departamento que levasen os alumnos menos conceptos pero mellor asentados.

Na 1ª avaliación as porcentaxes foron:

1º ESO: 75 %.

2º ESO: 75 %.

3º ESO: 75 %.

3º ESO C (PMAR): 50%

4º ESO: 50 %.

Houbo un certo retraso en todos os cursos. No primeiro ciclo houbo que pararse na ortografía e na expresión para melloralas. Para os alumnos de 4º xa quedaba esquencida a Sintaxe que se viu en 3º e houbo que comezar de novo. Ademais en 4º houbo que explicar o Barroco literario que quedara sen dar no curso anterior por culpa da pandemia. En 3º houbo que pararse na Literatura que daban por primeira vez e ensinalles aspectos xerais de Literatura como análise métrica ou estilístico de fragmentos literarios. En 3º C houbo que insistir na ortografía e na adquisición de vocabulario no que presentaban moitas dificultades os alumnos.

Na 2ª avaliación as porcentaxes foron:

1º ESO: 75 %.

2º ESO: 75 %.

3º ESO: 75 %.

4º ESO : 50 %.

3º ESO C (PMAR): 40 %

Nesta avaliación no 1º ciclo houbo un certo retraso pola necesidade de repasar algúns conceptos, xa que a situación do ano pasado (a ensinanza non presencial) fixo que moitos contidos quedasen sen fixar. Houbo retraso en 4º debido á dificultade da materia (sobre todo nos comentarios literarios e na ensinanza dos diferentes tipos de grupos

oracionais) e o retraso acumulado na 1ª Avaliación. Houbo que ralentizar o ritmo de impartición da materia en 4º para pararse a explicar con máis calma os comentarios literarios. En 3ºC houbo maior atraso ao terse que seguir parando en cuestións ortográficas e ao aumentar a dificultade nos aspectos teóricos e prácticos da materia.

Na 3ª avaliación as porcentaxes foron con respecto á programación total:

1º ESO: 75 %.

2º ESO: 75 %.

3º ESO: 75 %.

4º ESO: 50 %.

3º ESO C (PMAR): 40%.

Quedaron seis temas de literatura en 4º e non se deu toda a Sintaxe. Decimos que quedaron por examinar aínda que si se impartiron certos aspectos dos temas na clase pero non con moita profundidade. En 1º ciclo houbo que pararse nos temas da avaliación máis tempo e repasar, mentras que en 3ºC (PMAR) foi imposible avanzar máis.

Para outro ano hai que dar con maior celeridade a materia en 4º de ESO para que non queden tantos temas por dar.

Consideramos que os obxectivos da materia conseguíronse na súa maior parte, pero seguimos sentindo como o ano pasado non poder acadar mellores resultados en ortografía e expresión, os dous cabalos de batalla da materia. Pero traballamos insistentemente os seguintes obxectivos:

- Comprender e elaborar diferentes tipos de textos respectando a súa estrutura e características propias, así como as normas ortográficas, gramaticais e léxicas.
- Recoñecer os diferentes tipos de unidades lingüísticas e clases de palabras.
- Valorar as obras literarias como un produto cultural e de ocio importante.
- Inicio ao comentario de texto literario.
- Comprender as funcións sintácticas para realizar análises deste tipo.

2.- Accións realizadas e modificación introducidas durante o curso en relación coa programación didáctica:

Unha vez máis hai que volver a resaltar que na 1ª e 2ª avaliación, máis que modificacións, houbo unha ralentización da ensinanza da materia e unha escolla de contidos e obxectivos para facer máis fincapé nalgúns.

En 1º ciclo de ESO traballouse, como o ano pasado, máis especificamente a parte de Expresión escrita e oral, Gramática, Semántica, e Ortografía polas dificultades que presentaban os alumnos. .

En 4º de ESO houbo que facer modificacións na temporalización da programación porque se cumpriu dun xeito similar ao ano pasado, tardábase tamén en obter os obxectivos. Isto debeuse a que había un grupo de alumnos que precisaban afianzar os coñecimentos previos que recordaban con dificultade. Atopáronse moitos problemas de expresión, de vocabulario, de comprensión, de esquematización dos contidos e de asimilación da nova materia. Hai que facer constar que se introduciron textos literarios diferentes aos do libro nalgunhas ocasións, así como exercicios complementarios sintácticos ou gramaticais como reforzo.

En 3º e 4º de ESO non se tratou sempre do libro ao longo do curso os apartados de "Hablo, escucho y escribo" e a lectura con preguntas guías do principio de cada tema. Propoñíanse no libro actividades moi longas que levaban moito tempo que non tiñamos. Fixéronse actividades alternativas máis sinxelas e curtas. Os demais apartados déronse con integridade procurando facer todos os exercicios. Reforzouse o coñecimento dos

autores de diferentes movementos literarios con outros textos diferentes aos do libro de texto que fosen significativos e lles gustasen aos alumnos.

En 3º C (PMAR) houbo que facer exercicios complementarios na parte de gramática e de ortografía, debido ás dificultades que presentaban os alumnos nestes apartados. Como no ano anterior todos as alumnas necesitaron un especial reforzo con máis actividades adicionais que o resto. Cabe salientar que tamén este ano fixéronse exercicios de sintaxe neste curso dado que o ano que vén teñen que incorporarse ao curso de cuarto con coñecementos similares aos alumnos do curso sin modificacións curriculares. Neste curso tamén se intentou que os alumnos mellorasen a súa expresión oral e escrita.

En 1º de ESO quedaron por ver as linguas do mundo. Dentro da tipoloxía textual faltaría a entrevista e, finalmente, afondar máis na sintaxe.

En 2º de ESO se consegue acadar o obxectivo dos temas do temario. Hai algunhas actividades referidas a diferentes tipos de lectura, actividades de ortografía ou cambio de rexistros que non se dan completos. Pero referido aos apartados de tipoloxías textuais, ortografía, léxico, lecturas comprensivas, talleres de escritura, gramática: todos os sintagmas... Poden darse por rematados. Traballamos nun último trimestre con noticias periodísticos, e sobre estes textos fomos repasando as diferentes habilidades e competencias que viramos durante os tres trimestres.

En 3º de ESO conséguese terminar co temario referido a literatura (medieval, barroca) facendo fincapé nos textos destes períodos históricos. Asemesmo gramaticalmente necesitan volver a mirar todo o referido a sintaxe e foi imposible pasar dos complementos de verbo. Trabállase case un tercio do tercer trimestre en sintagmas e sintaxe básica, quedando una parte de los complementos do verbo sen ver. Poderíase empezar por esta gramática para o curso que vén.

En 4º de ESO chegou ao tema 5 en 4ª A e B. Quedan por impartir os seguintes contidos: os tipos de textos e as oración subordinadas de relativo, a poesía e a novela durante o franquismo, o teatro durante o franquismo, a poesía en democracia (1975-2015), a narrativa en democracia (1975-2015), o teatro e o ensayo en democracia (1975-2015) e a poesía e a narrativa hispanoamericana.

En Latín quedaron por estudar os verbos.

3.- Motivos das modificación feitas ao longo do curso. Dificultades atopadas que impediron o logro dos obxectivos e resultados agardados.

Todas as modificacións que enumeramos no apartado anterior foron necesarias debido á complexidade da materia, que abarca moitos aspectos e resulta bastante difícil para os alumnos. Notamos, como en anos anteriores, un esquecemento de contidos que houbo que repasar.

Hai bastante falta de tempo para tratar con profundidade as unidades e os alumnos presentan moitas veces dificultades de aprendizaxe, sobre todo en Expresión escrita e oral, Gramática, Sintaxe e Literatura.

Poderíamos resaltar o caso de 3º de ESO onde a motivación cara á materia non era moi boa. O ritmo de traballo era baixo e costou poñer actividades diferentes ás do libro. Había un grupo importante de alumnos que non seguían a materia en 3º, como xa dixemos, e isto ralentizou o cumprimento da programación. Moitos alumnos non dominaban as clases de palabras e, por tanto era imposible que adquirisen coñecementos de Sintaxe.

Había tamén moitos problemas ortográficos tanto en 3º como en 4º que se intentaron paliar, retrasando o cumprimento da programación.

4	2	1	0	0	0	0
SUSPENSOS	3(13,63%)	3 (14,28%)	0 (0%)	0 (0 %)	1 (11,11%)	0 (0%)
5	8	2	1	4	1	2
6	3	4	2	2	4	1
7	3	2	3	4	0	0
8	1	4	0	7	2	2
9	3	2	0	4	1	0
10	1	4	0	2	0	0
APROBADOS	19 (86,37%)	18 (85,72%)	6 (100%)	23 (100 %)	8 (88,89%)	5 (100%)

Os resultados, a pesar de todos os problemas, foron bos como se observa nestas táboas. Incluso houbo cursos en que aprobaron o 100% dos alumnos.

5.- Proposta de mellora para a programación didáctica do próximo curso:

Cremos que de momento segue sendo aconsellable traballar, sobre todo, Expresión, Gramática, Ortografía e Vocabulario especificamente no primeiro ciclo de E.S.O., polas dificultades de expresión e pobreza léxica. Pero haberá que traballalo máis que este ano no 2º ciclo, SOBRE TODO SE HAI 3º de PMAR, un curso onde os alumnos traen grandes carencias.

Seguiremos deixando o traballo da literatura especificamente para o segundo ciclo, tanto nos aspectos teóricos como prácticos. Así mesmo empezaremos como neste ano xa desde o primeiro tema coa Sintaxe en 3º e 4º de ESO e non como en anos anteriores que se comenzaba cara a metade do curso. Desta forma será posible acadar mellores resultados. Así mesmo parécenos aconsellable seguir facendo exames exclusivos de Sintaxe desde a primeira avaliación para que así os alumnos teñan presente durante todo o curso esta parte da materia na que teñen tantas dificultades.

Haberá que facer fincapé no segundo ciclo na necesiade de facer moitos comentarios de textos literarios. Non chegan os do libro coas actividades guiadas sobre eles. Valorarase máis o traballo individual na casa dos alumnos con respecto a eles.

Cremos que será mellor seguir facendo exames ou traballos (sobre todo estes para traballar con máis profundidade a expresión escrita ou oral dos alumnos) sobre os libros de lectura obrigatorios.

Se realizan cadernillo para o verán no caso dos alumnos que non acadaron o aprobado durante o 2º ciclo en 3º ESO. As instrucións serán completar todos os exercicios do caderno e facer un exame en setembro referido aos exercicios que van desenvolver deste caderno.

Faremos máis fincapé na competencia dixital EN TODOS OS CURSOS de ESO ao traballar co programa EDIXGAL e ter un libro e exercicios dixitais. Esta dixitalización alcanzará tamén a través das aulas virtuais nas que serán colgados textos, exercicios, vídeos e presentación... para axudar ao desenvolvemento da materia.

6.- Avaliación da práctica docente:

No primeiro ciclo de ESO a profesora puido impartir con máis liberdade os contidos

grazas a Edixgal, sin seguir unidades temáticas dun libro de texto.

No segundo ciclo hai que salientar o esforzo que houbo que facer en 3º porque había moitos alumnos con problemas de aprendizaxe e de motivación cara a materia. Houbo que ir moi lentamente e aínda así os resultados foron pasables.

O libro non permitiu traballar sempre os contidos dunha forma clara. A partir del trouxéronse outros materiais fotocopiados á aula e propuxéronse exercicios específicos para alumnos con problemas. Tamén se traballou a través da aula virtual.

En 1º e 2º da ESO o traballo baseouse nos libros electrónicos de EDIXGAI, onde especialmente traballamos cos contidos de la plataforma NETEX mais os traballos creados polas profesoras.

Podemos confirmar que a plataforma foi dominada pola maioría do alumnado sendo quen de pendurar, corrixir e rachear actividades nela, o que facilitou o traballo das actividades de aula e a súa corrección.

Respecto a 3ª e 4º da ESO, creouse na Aula Virtual do centro unha páxina da materia para ambos grupos. O manexo e resultado dos diferentes tipos de apartados, actividades, entregas, material audiovisual, libros lectura... etc. Funcionou á perfección.

En 3º de ESO C o ritmo de traballo foi lento debido as dificultades dos alumnos, había bastante interés por parte deles pero pouco se puido avanzar tendo en conta as súas dificultades.

Procuramos facer explicacións claras, curtas e amenas da materia e contestar a todas as preguntas que se lle plantexasen aos alumnos. Tamén pretendíamos que os exames se axustasen aos contidos explicados e os ensinabamos despois de corrixidos.

As ACIS as temos todas aprobadas e hai que constatar a falta de tempo para atender aínda mellor a estes alumnos con tantas carencias. Tamén hai falta de medios para estes alumnos especiais.

7.- Actividades extraescolares e complementarias desenvolvidas:

Este ano non realizamos ningunha actividade. Esperamos que o curso que vén poidamos volver ao teatro ou ir ás Casas Museo de Camilo José Cela, Valle.Inclán ou Emilia Pardo Bazán.

8.- Principais conclusión:

- A materia presenta contidos moi amplos e difíciles de desenrolar en toda a súa totalidade.
- Necesidade de centrar o traballo no primeiro ciclo en Lingua e no 2º desenvolver con maior profundidade a Literatura.
- Intentar facer máis fincapé en aspectos de ortografía e expresión oral e escrita.
- Procurar facer igual de flexible a programación para PMAR de forma que admita máis cambios e variables.
- Practicar máis a análise sintáctica antes de 4º de ESO.
- Facer máis comentarios de texto literarios.
- . Practicar a tipoloxía textual durante todo o ano e en todos os niveis.
- Intentar motivar aos alumnos para que entendan o fenómeno literario e sintan un claro gusto hacia el.
- Incrementar os exercicios por ordenador para reforzar a competencia dixital dos alumnos.
- Incorporar máis presentacións e vídeos a través da aula virtual para as explicacións teóricas e prácticas.

- Facer saídas para ver obras teatrais ou Casas Museo.
- Facer un xornal virtual en El país de los estudiantes, se é posible, e que non fixemos este ano.
- FACER MÁIS FINCAPÉ NA ENSINANZA TELEMÁTICA PORQUE PODE FACER FALTA SEGÚN COMO SEXA A SITUACIÓN SANITARIA.
- A pesar de todos os problemas e novidades, os resultados da avaliación foron bos. Hai poucos suspensos en todos os cursos. Nalgúns incluso conseguíuse que aprobaran todos os alumnos.